

ОКЛЮЗІЙНІ ПОРУШЕННЯ ТА ЇХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК З ВАДАМИ ЛІНГВОМОТОРИКИ НА ФОНІ НЕВРОЛОГІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ

Циганок О.В., Березій М.В., Новіков В.М.

Кафедра ортопедичної стоматології з імплантологією.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Кафедра терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології.

Запорізький державний медичний університет, м Запоріжжя

Актуальність.

Поліетіологічність патології моторики язика широко висвітлена в різноманітних наукових публікаціях. Порухливість язика може бути обумовлене: 1) патологією центральної, периферичної, вегетативної нервової системи; 2) нервово-м'язовими захворюваннями; 3) нейроендокринною патологією; 4) соматоневрологічними та інфекційними захворюваннями; 5) спадковими хворобами, вродженою аномалією або вадами розвитку. Найбільше звертань пацієнтів з подібними порушеннями зустрічається в практиці лікарів-неврологів. Серед розповсюджених клінічних випадків різними авторами виділяються такі, як дисциркуляторна енцефалопатія, ішемічний стовбуровий інсульт, лакунарний інфаркт, черепно-мозкова травми, пухлини стовбурової локалізації, СНІД, менінгіти, наслідки оперативних втручань в зоні каротидних артерій, аневризма та спонтанне розшарування внутрішньої сонної артерії, бічний аміотрофічний склероз, паркінсонізм. Рідше в літературних джерелах зустрічаються клінічні випадки енцефаліту з над'ядерним ураженням, хвороба Стіла-Річардсона-Ольшевського, педункулярний альтернуючий синдром Вебера, кліщовий енцефаліт, сирингомієлія, ревматоїдний артрит атланта-аксіального з'єднання, синдроми Джексона, Колле-Мартіньї-Гоффмана, Енгла-Штерлінга, хвороба Педжета, онкологічні синдроми, синдром Туретта, есенціальний тремор, міотонія Томсена, параміотонія Ейленбурга.

При цьому причина даних порушень часто знаходиться у компетенції інших лікарських спеціальностей. Серед яких ревматологи, онкологи, ендокринологи, травматологи, стоматологи. Слід зауважити, що аналіз літературних джерел показав, що у практиці лікаря-стоматолога дані про судинний, ендокринний, токсико-алергічний, грибковий, бактеріальний та вірусний етіологічний фактор добре описані та узагальнені. Дані щодо неврологічних етіологічних факторів обмежені чутливими порушеннями серед яких: невралгії, неврити, глосалгії, глосодинії, парестезії. Послідовність діагностики та алгоритми лікування вищезначених патологій на даний час

добре досліджені, ретельно описані та широко впроваджені в практику лікаря-стоматолога.

Мета дослідження. Метою дослідження є встановлення ступеню впливу оклюзійних порушень на рухову функцію язика.

Задачі дослідження.

- 1) Визначити розповсюдженість оклюзійних порушень у пацієнтів з ознаками патології моторики язика.
- 2) Встановити та класифікувати оклюзійні порушення, що спричиняють лінгвальні моторні аномалії.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження стали порушення моторики язика у пацієнтів, що звернулись на прийом до лікаря-стоматолога-ортопеда з метою протезування.

Предметом дослідження стала кореляція оклюзійних порушень у вигляді дефектів зубних рядів та вад лінгвомоторики.

До клінічної групи увійшло 50 пацієнтів, що мали ознаки лінгвальних моторних розладів та оклюзійні вади, з якими звернулись на кафедру ортопедичної стоматології з імплантологією ВДНЗУ «УМСА».

Середній вік пацієнтів склав 51 рік.

Контингент контрольної групи (50 чоловік), які не мали оклюзійної та соматичної патології.

Середній вік досліджуваних склав 21 рік.

Результати досліджень. Результати клінічних спостережень за групою пацієнтів, що звернулися за стоматологічною допомогою на кафедру ортопедичної стоматології з імплантологією ВДНЗУ «УМСА» вказують на те, що порушення моторики язика можуть бути викликані різноманітними оклюзійними причинами.

Нами було виділено 5 основних груп оклюзійних розладів, що зустрічались у пацієнтів з вадами лінгвомоторики:

- 1) Каріозні руйнування коронок зубів, що спричиняють появу гострих країв емалі, а також, неякісне терапевтичне лікування даних порушень.
- 2) Втрата зубів у наслідок хронічних запальних та дистрофічних процесів у періодонті і, рідко, травми коронкової частини зуба.

- 3) Патологічна стертість зубів.
- 4) Відлом коронкових частин зубів внаслідок некаріозних порушень.
- 5) Ортопедичні конструкції, що не відповідають клініко-лабораторним вимогам.

Серед ознак патології лінгвоторики, у відповідності до модифікованої шкали інсульту NIHSS (National Institutes of Health Stroke Scale) [2], що є симптомами її порушень нами були виділені наступні:

- 1) Дизартрія - порушення вимовної сторони мовлення. Це важкий розлад усієї мовленнєвої діяльності. При дизартрії порушується не тільки звуковимова майже усіх груп звуків, але і просодична сторона мовлення: голос, інтонація, темп, ритм.
- 2) Дисфонія - це якісні порушення голосу, які проявляються гнусавістю, осиплістю, захрипністю. Слід зазначити, що дисфонія - неповне порушення голосу, тобто голос присутній, але змінений.
- 3) Дисфагія - насамперед розлад акту ковтання, а також транспортування твердої або рідкої їжі від ротової порожнини до шлунку. Проявляється утрудненням або неможливістю ковтання, болем у момент ковтання, потраплянням їжі або рідини в ніс, гортань, трахею.
- 4) Брадилалія – порушення темпу мови, її загальмованість.

Розповсюдженість симптомів патології моторики язика у пацієнтів з оклюзійною патологією викладена у таблиці 1

Таблиця 1

Розповсюдженість симптомів порушень моторики язика у пацієнтів з оклюзійною патологією

Симптом порушення моторики язика	Симптом відсутній	Слабко виражений симптом	Яскраво виражений симптом
Дизартрія	8	39	3
Дисфонія	29	19	2
Дисфагія	32	16	2
Брадилалія	40	10	0

Із даних таблиці 1 видно, що кількість пацієнтів без проявів дизартрії склала 8 чоловік (16%), зі слабо вираженою дизартрією – 39 (78%) та з яскраво вираженою дизартрією – 3 (6%). Кількість пацієнтів без проявів дисфонії склала 29 чоловік (58%), зі слабо вираженою дисфонією – 19 (38%) та з

яскраво вираженою дисфонією – 3 (6%). Кількість пацієнтів без проявів дисфагії склала 32 чоловік (64%), зі слабо вираженою дисфагією – 16 (32%) та з яскраво вираженою дисартрією – 2 (4%). Кількість пацієнтів без брадилалії склала 40 чоловік (80%), з брадилалією – 10 (20%).

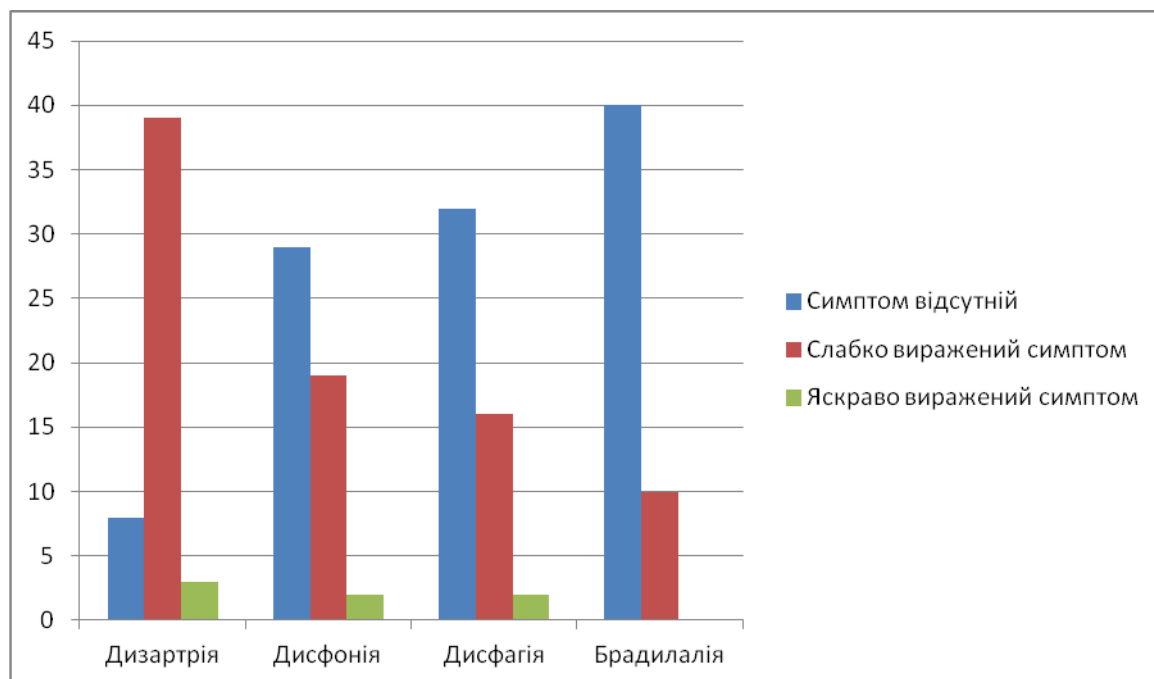

Рис.1 Графік розповсюдженості симптомів порушень моторики язика у пацієнтів з оклюзійною патологією.

Слід зазначити, що у клінічній групі всі пацієнти, мали хоча б один з вищезгаданих симптомів.

Розповсюдженість оклюзійної патології серед пацієнтів з вадами лінгвомотрики наведена в таблиці 2

Таблиця 2

Вид оклюзійного порушення	Кількість пацієнтів
Каріозні руйнування коронок	15
Втрата зубів	7
Патологічна стертість	4
Некаріозні ураження	1
Ортопедичні конструкції, що не відповідають клініко-лабораторним вимогам	23

Із даних таблиці 2 видно, що каріозні руйнування коронок зубів зустрічалися у 15 пацієнтів (30%), втрата зубів у результаті запальних та

незапальних процесів була виявлена у 7 пацієнтів (14%), патологічна стертість діагностована у 4 досліджуваних (8%), не каріозні ураження – 1 пацієнт (2%), ортопедичні знімні та незнімні конструкції, що не відповідають клініко-лабораторним вимогам були виявлені у 23 пацієнтів (46%).

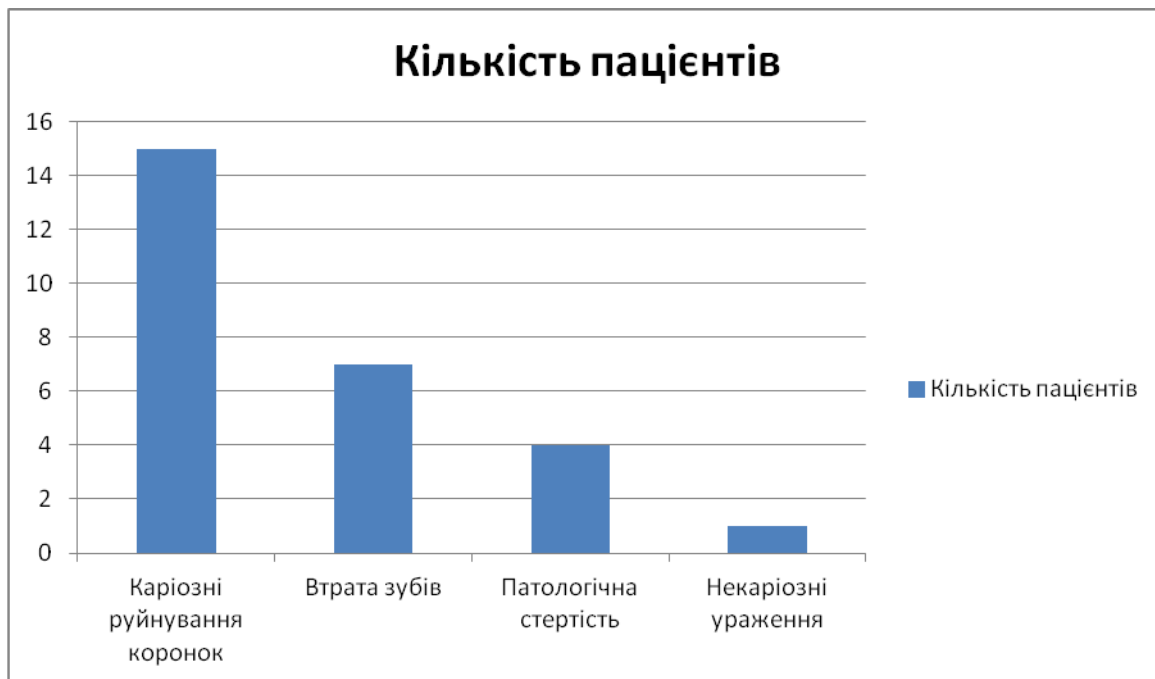

Рис.2 Графік розповсюдженості оклюзійної патології серед пацієнтів з вадами лінгвомоторики.

Обговорення отриманих результатів.

З отриманих результатів видно, що найбільш частим симптомом порушень лінгвомоторики у пацієнтів з оклюзійною патологією є дизартрія - порушення вимови звуків (84%). Рідше нами виявлялась дисфонія – порушення звучності голосу (42%) та дисфагія – порушення ковтання (36%). Порівняно рідко зустрічався симптом брадилалії – загальмованості вимови (20%). З вищевикладених даних також видно, що пацієнтів з оклюзійною патологією часто зустрічається комбінація декількох симптомів порушень лінгвомоторики.

З виділених авторами оклюзійних порушень, що є факторами порушень лінгвомоторики найбільш розповсюдженими виявились ортопедичні конструкції, що не відповідають клініко-лабораторним вимогам (46%), що на нашу думку зумовлено специфікою лікарського прийому та віком пацієнтів (в середньому 51 рік). В той же порівняно розповсюдженим фактором патології моторики язика були виявлені, як каріозні ураження зубів, що призвели до появи гострих країв емалі, так і їх неякісне терапевтичне лікування (30%). Рідше зустрічались патологічна стертість зубів, втрата зубів та не каріозні

ураження дентину та емалі (24%). З викладених даних видно, що комбінація факторів оклюзійної патології, що викликають порушення моторної функції язика у даної групи досліджуваних не зустрічалась.

Висновок. З викладених вище даних можна зробити висновок, що у абсолютної більшості досліджуваних були діагностовані симптоми порушення лінгвотрики серед яких найбільш частим було порушення вимови (84%). Характерним є комбінація симптомів розладу моторики язика у досліджуваних. Оклюзійна патологія у досліджуваних має високий ступінь різноманітності і тому потребувала розбиття на групи, серед яких найбільш часто зустрічались такі оклюзійні фактори порушення лінгвотрики, як неякісні ортопедичні конструкції, терапевтичне лікування низького рівня та відсутність належного стоматологічного лікування.